

bulletin

1 2013

over
de
nieuwe

raad van Kerke in Nederland

Foto: De lezer, een kunstwerk te zien in het bos in de buurt van klooster Koningsoord vickrij, Arnhem.

bulletin

1 2013

Wat komt ...	1
Kerkennacht 2013: begin van de zomer	2
Economie van het leven	3
Wat spreekt ...	5
Forum voor geloofsgesprek	6
Herdenking 4 en 5 mei	7
Eén jaar na de dooperkenning	8
Nieuw leesrooster vanaf advent 2013	10
Wat verbindt ...	11
Wisselende tijden	12
Statuten: zinnig of onzinnig?	13
Convenant bij Spoorzonekerken	14
Wat raakt ...	15
Kerken en zorg	16
Kindvriendelijkheid	17
Oecumene ter plaatse	18
Korte berichten en personalia	20
Column: Voor God, koningin en vaderland	22
Advertenties	23

Colofon

Raad van Kerken in Nederland

secretariaat Kon. Wilhelminalaan 5 3818 HN Amersfoort
telefoon 033 4633844
alg. secretaris ds. Klaas van der Kamp
e-mail rvk@raadvankerken.nl
website www.raadvankerken.nl

Oecumenisch Bulletin

eindredactie Beppie van Laar, Raad van Kerken in Nederland,
Kon. Wilhelminalaan 5, 3818 HN Amersfoort;
e-mail: rvk@raadvankerken.nl
medewerkers Medewerkers: Henk Baars, Geert van Dartel, Dirk
Gudde, Klaas van der Kamp, Sjaak van 't Kruis,
Bert Kuipers, Marijke Mak, Hans de Rie, Günther
Sturms, Klaas Touwen, Wietse van der Velde,
Floris Visser, Greetje Witte-Rang
foto's Kerkennacht Den Haag (pag. 1), Kerkennacht
Rotterdam (pag. 2), Günther Sturms (pag. 14),
Sjaak den Hollander (pag. 18), Jan Bosman,
Solidair Friesland (pag. 19), Raad van Kerken
vorm omslag Marijke Kamsma - bliksemzwart.nl

Vrijwillige bijdrage

Wij willen alle mensen bedanken die naar aanleiding van onze brief met acceptgirokaart een bijdrage hebben overgemaakt naar de Raad van Kerken. Mocht u nog geen bijdrage hebben overgemaakt, maar dat alsnog willen doen, dan kan dat op rekeningnummer 559839 t.n.v. Stichting Vrienden van de Raad van Kerken in Nederland. Bij voorbaat onze hartelijke dank.

In de ramsj

Wij ruimen onze voorraden op. Alle uitgaven waarvan nog exemplaren beschikbaar zijn en die uitgegeven zijn in 2011 of eerder zijn te verkrijgen voor € 1,00 per exemplaar + portokosten. Titels die nog op voorraad zijn: Brieven over de kerk tussen de generaties (40/2011); Hoe zien religies geweld? (37/2011); Een nieuwe generatie over geloof en spiritualiteit (36/2010); Naar een oecumenische verklaring van rechtvaardige vrede (35/2009); De viering van Pasen (2002). Tevens onder dezelfde condities vanwege het belang van een brede verspreiding op het lokale vlak: Gebundelde krachten in de oecumene (41/2012).

Advertenties

Het Oecumenisch Bulletin biedt ruimte voor advertenties. Tarieven zijn opvraagbaar bij het bureau van de Raad.

ONTWIKKELINGSHULP LATEN TERUGBETALEN.

Is dat gemeen? Of juist niet?

Discussieer mee op
[facebook.com/oikocreditnl](https://www.facebook.com/oikocreditnl)

Advertentie

oecumene met het hart

Radio kerken in Keistad

interviews over:

religie,
levensbeschouwing
spiritualiteit
maatschappij
politiek

RvK Amersfoort

www.radiokik.nl

Wat komt ...

De Kerkennacht 2013 komt er aan. Een recordaantal kerken en plaatsen doet mee. In het weekend na de 21ste juni worden vele tienduizenden mensen

verwacht in de kerk om er sfeer en inhoud op te snuiven. Hier een foto van de vorige editie: de verbeelding van vuur (Bijbelboek Daniël).

Kerkennacht 2013: begin van de zomer

Bert Kuipers, voorzitter van de Stichting Kerkennacht Nederland vertelt over de aanstaande Kerkennacht. Er doen tenminste 44 steden en dorpen mee.

Wat is de overeenkomst tussen Achlum en Amsterdam, tussen De Rijp en Rotterdam? Dat ze er allemaal meedoen aan de Kerkennacht in het weekeinde van 22 juni 2013. Twee jaar geleden begonnen als landelijk project slaat het kennelijk aan. Zet je kerkeuren open, ronsel vrijwilligers in en buiten je kerk en laat zien wat je in huis hebt: muzikaal, theateraal, spiritueel, culinair en zo nog veel meer.

In Amsterdam doen ze het met de kerken binnen de grachtengordel, in Rotterdam doen veel migrantenkerken mee, in Amersfoort is er geen kerk of kapel die zijn deuren dichthoudt, en in Haaksbergen beginnen ze deze keer met twee geopende gebedshuizen, in Poortugaal loopt het hele dorp uit, en in Achlum zal het ook wel zoiets worden. Al heel wat burgemeesters, wethouders, maar ook musici, toneelmensen, koks en koorzangers hebben hun agenda geblokkeerd op deze zaterdagavond: voor een verhaal of de preek van een leek, voor een mooie workshop of een smakelijke catering. Kerken zijn meer dan alleen gebedshuizen, het leeft en zindert er van vele soorten activiteiten, voor de wijk, de stad of het hele dorp.

Vorige keer, in 2011, werden bezoekers van de Kerkennacht geïnterviewd. Gevraagd werd wat ze vonden van dit spektakel. En of ze een ander idee kregen van wat een kerk voor hen kon betekenen. Henk de Roest maakte er een boekje van: *Ik vond de kerk al cool*. Verrassende geluiden, commentaar

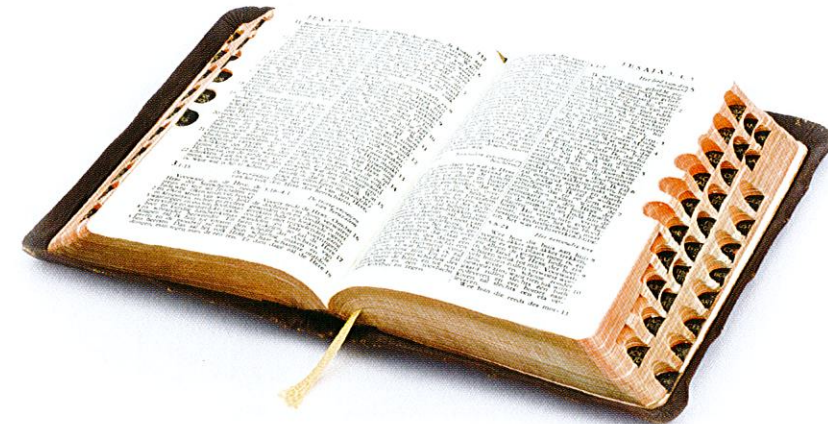
waar je als bewoners van kerken wat aan hebt. Het kan misschien nog gastvrijer, maar de kerk verliest zijn gesloten imago. Ook dit keer komt er een onderzoek: wat betekent de Kerkennacht voor de omgeving van kerken, voor de wijk, voor het dorp; wat is de indruk die achterblijft bij de omstanders?

De Kerkennacht is inmiddels ook een Europees verschijnsel. Oostenrijk, Tsjechië, Slowakije, Duitsland, België, kennen ook zoiets als een 'Nacht der Kirchen'. Wie weet komt het nog eens tot een gemeenschappelijke datum, een moment van gezamenlijkheid.

Zingen, bidden, ontmoeten, maar ook doen, en nog zo veel meer.

Een mooier geschenk kun je iemand niet geven

Dit is het bijbeltje van mevrouw Van Dam (79 jaar) uit Amersfoort. Uit deze Bijbel leest zij elke dag. Het geeft haar hoop. Veel mensen in bijvoorbeeld China, Togo en India hebben geen bijbel. U kunt een Bijbel geven, voor het leven! Ga naar www.bijbelgenootschap.nl/geef.

Voor God, koningin en vaderland

Bij de wisselingen van troon voor koningin en paus krijgen we heel even de tijd om na te denken over de zinvolheid van dergelijke instituties. Ze zijn verschillend, maar minder dan het lijkt. Als ze het goed doen, merk je er weinig van. Als ze het slecht doen, laten de media je dat voortdurend weten. En als je in deze tijd katholiek bent, dan moet je wel wat horen.

Maar merk je nu echt iets van paus en koningin in jouw geleefde werkelijkheid? Nee natuurlijk. Het is ritueel, protocol, sacrament zo je wil. Sommige mensen biedt het zekerheid, of zo je wilt schijnzekerheid. We dienen in ons hoofd natuurlijk zelf een paus of koningin te zijn: integer, vastberaden, barmhartig, transparant, rechtvaardig, pastoraal, betrokken enz. Dat kunnen we natuurlijk allemaal niet zijn. Maar we willen al deze eigenschappen wel allemaal toeschrijven aan deze plaatsbekleders. Toch ben ik bang dat het nooit zo zal werken. Iedereen kijkt dwars door de rode schoenen, de mantels van de grote modehuizen en opsmuk van de koninklijke uniformen heen.

De mystiek en het sprookje werken nog wel, maar maar half. Het gaat heel sluipend, echter de verandering is ingezet. Maar is het wel verandering? Nemen we niet terug wat niet weggeven kan worden: onze eigen verantwoordelijkheid? Voor God, koningin en vaderland zeggen we wel. Koningin en vaderland zullen misschien wel weg evolueren. Dan blijft alleen God over, maar ook daarin geloof ik maar half. Maar half geloven in deze tijd is heus een niet geringe prestatie.

Henk Baars

Economie van het leven

'Een economie van het leven, gerechtigheid en vrede voor allen: Een oproep tot actie'. Onder deze titel presenteert de Wereldraad van Kerken op de assemblee van Busan een document met de uitkomsten van een bezinning op het terrein van armoede, rijkdom en ecologie. Dr. Greetje Witte-Rang peilde de essentie.

Het bezinningsproces begon bij eerdere assemblees. Al op de assemblee van Harare in 1998 werd de vraag gesteld: 'Hoe kunnen we ons geloof (be)leven in een context van globalisering?' Het antwoord op die vraag werd niet achter bureaus bedacht, maar gezocht in de ontmoeting met mensen over de hele wereld. In Nederland vond in dat kader een consultatie plaats: in 2002 werd in Soesterberg door de Europese lidkerken van de Wereldraad gesproken over wat globalisering in onze samenlevingen betekent, en in het bijzonder werd toen ingegaan op de financiële globalisering. Er klonken volop waarschuwende (en naar nu blijkt: voorspellende) woorden over de ontwikkelingen op de financiële markten.

Een kritisch Duitse bankier vergeleek de liefde voor geld met het drinken van zeewater: je zult er nooit genoeg van krijgen. En in de slotverklaring pleitten de kerkelijke delegaties voor een economie die het leven dient: financiële markten en geld moeten dienen voor de uitwisseling van goederen, met als doel te voorzien in de behoeften van mensen en bij te dragen aan de opbouw van de wereldgemeenschap.

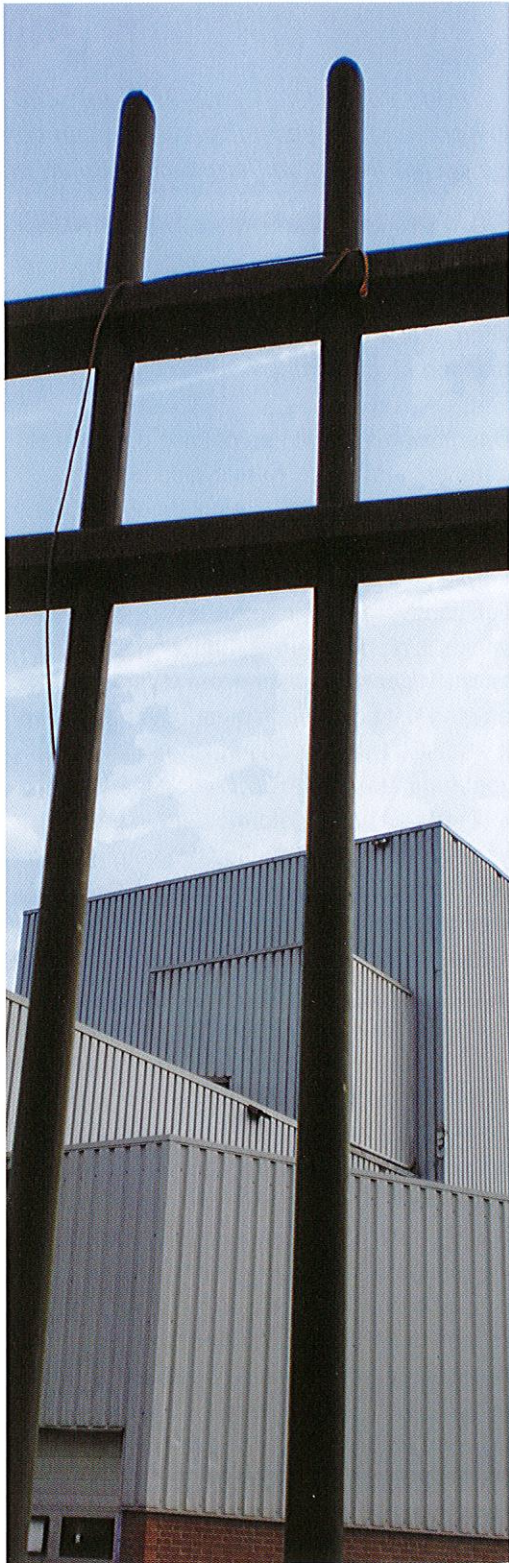
De uitkomsten van deze en vele andere consultaties en van een reeks gesprekken tussen de Wereldraad van Kerken en het IMF en de Wereldbank onder leiding van de Nederlandse econoom Bob Goudzwaard werden samengebracht in het AGAPE-document, waarbij Agape zowel staat voor de Gods overvloedige liefde en genade als

voor de afkorting van *Alternative Globalisation Addressing People and Earth* (letterlijk: alternatieve globalisering die zich richt op mensen en de aarde).

Daarin wordt vanuit een gelovig perspectief gereflecteerd op de wereldwijde economische ontwikkelingen. Het document eindigt met een lange reeks aanbevelingen op het terrein van zaken als de schuldenproblematiek, landverdeling, handel, levensstijl. Aanvankelijk ging het om verandering van structuren. Tijdens de gesprekken verschoof dat en ging het ook steeds meer over gedrag en levensstijl. Uit deze besprekingen kwam de zogenaamde *AGAPE Call* voort, een oproep tot liefde en actie, geformuleerd in de vorm van een gebed waarin God om vernieuwing (transformatie) van de wereld wordt gevraagd en kerken en gelovigen worden opgeroepen tot verder nadenken en actie.

De Wereldraad ging op dat spoor verder. De tekst *Een economie van het leven, Gerechtigheid en vrede voor allen: Een oproep tot actie* is daar het resultaat van. Men deelde de overtuiging dat het mis gaat in de wereld als er geen stelling genomen wordt tegen egocentrisme, onverschilligheid en hebzucht die aan de wortel van de huidige (financiële, sociaal-economische en klimatologische) crises liggen. De uitdagingen waar we voor staan, liggen dan ook op het ethische en spirituele vlak: het groeigeloof, het blinde vertrouwen in de markt, het geloof in het heil van ongebreidelde concurrentie. Kerken en kerkleden zijn medeverantwoordelijk, omdat

zij in dat denken meedingen of verzuimden daarop kritiek te leveren.

Speciale aandacht wordt gevraagd voor drie onderwerpen waarover de Wereldraad al eerder verklaringen aanvaardde. In de eerste plaats is dat 'rechtvaardige financiën en de economie van het leven', een verklaring uit 2009, waarin de Wereldraad de problemen van de huidige financiële architectuur schetst, en hoe er gewerkt kan worden aan een nieuwe opzet van het financiële systeem. Daarnaast komt er nog een verklaring van een groep (waartoe ook de Nederlandse econoom Bob Goudzwaard behoort) die spreekt over hebzucht, en nadenkt over een zogenaamde 'greed line', analoog aan de 'poverty line' (wanneer er sprake is van hebzucht c.q. armoede en wat daartegen gedaan kan worden).

Een derde verklaring die genoemd wordt is die over eco-rechtvaardigheid en ecologische schuld. Deze verklaring spreekt over de noodzaak recht te doen aan de mensen (en aan de aarde) die geleden hebben en lijden onder ecologische vernietiging. Hoewel ze weinig bijdroegen aan het ontstaan van het probleem, ondervinden arme landen ernstige gevolgen van klimaatverandering; ze hebben weinig middelen om zich daartegen te weren. Rijke landen moeten hen daarin tegemoet komen en tegelijk zelf werken aan transformatie van hun economie.

Op de achtergrond bij de bespreking van al deze teksten zal ook de uitkomst van de Vredesconvocatie in Kingston, waarin gesproken werd over *Just Peace*, rechtvaardige vrede, een rol spelen. Alle onderwerpen komen hierin samen.

Op de website www.raadvankerken.nl is bij Assemblée Wereldraad een uitvoeriger tekst te vinden.

Keti koti

De afschaffing van de slavernij 150 jaar geleden wordt herdacht met een bijzondere viering georganiseerd door de Evangelische Broedergemeente en de Raad van Kerken op maandag 1 juli, vanaf 19.00 uur in de Koningkerk te Amsterdam (Watergraafsmeer).

Verskillende kerken hebben gehoor gegeven aan de oproep van de Raad om in eigen kring de afschaffing van de slavernij een plek

te geven. Opvallend in de meer historische stukken is de nuance die men aanbrengt: velen namen slavenhandel voor (vanzelfsprekende) kennisgeving aan, maar er zijn ook nogal wat kerken en theologen geweest die zich in kritische zin hebben geuit. Vraag die daarbij blijft is: zijn de archieven als collectief geheugen evenwichtig opgebouwd?

Herdenkingswoorden

Op de website van de Raad van Kerken bij het onderdeel 'Vieren' is materiaal te vinden om invulling te geven aan de herdenkingen plaatselijk rond 4 en 5 mei. Bij het materiaal een lied van Sytze de Vries uit het Nieuwe Liedboek, tekst van de laatste preek die Kaj Munk heeft gehouden en materiaal van The Passion, de editie uit 2012.

Website

De opzet van de website van de Raad van Kerken wordt verder geprofessionaliseerd. Trouwe bezoekers weten dat de homepage een drieslag kent van actuele onderwerpen, die enkele keren per week worden vernieuwd. Mede dankzij de inzet van Rob den Boer voert de Raad dezelfde drieslag door bij de thema's 'Vieren', 'Vluchtelingen', 'Interreligie' en 'Slavernij'. Daardoor is het

mogelijk om bij belangrijke deelthema's van de Raad snel de weg te vinden.

Rob den Boer werkt ook mee aan een project 'Dutchreligions', waarbij geprobeerd wordt een internationaal gespreksforum op Twitter van de grond te krijgen. Het twitteraccount van de Raad zelf is meer op Nederland gericht en heeft inmiddels al zo'n 1200 volgers.

Komen en gaan

De plenaire Raad van Kerken heeft afscheid genomen van ds. Jeroen Tuinstra van de Zevende-dags Adventisten en ds. Ed van de Berg van de Bond van Vrije Evangelische Gemeenten. Op de laatstgehouden vergadering nam de Raad verder afscheid van dr. Hettie Pott, voorzitter van de beraadgroep Samenlevingsvragen. De nieuwe voorzitter van de Protestantse Kerk in Nederland, ds. Karin van den Broeke, heeft zitting in de Raad genomen als vertegenwoordiger deze kerk. Eerder werd afscheid genomen van haar voorganger: ds. Peter Verhoeff.

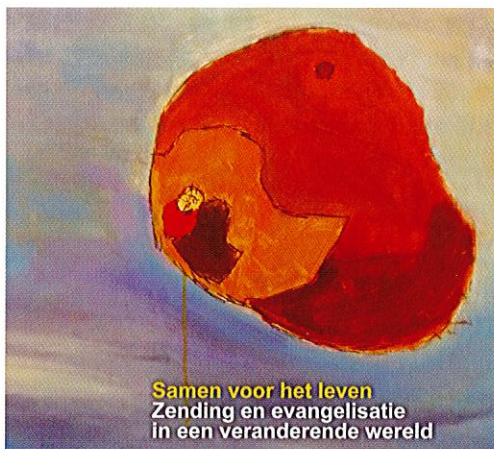
vlnr: Jan Albert Visscher, Karin van den Broeke.

Korte berichten en personalia

Boek over zending

Samen voor het leven is de titel van een boek wat voor € 7,50 te koop is bij het bureau van de Raad van Kerken. Daarin een Nederlandse vertaling van het rapport *Together Towards Life*, gespreksvragen en commentaar van een kleine twintig mensen actief in de kerk, waaronder mgr. Gerard de Korte, ds. Richard Vissinga, mgr. Joris Vercammen en Geesje Werkman. Op 19 april is een studiemiddag gehouden over het onderwerp. Mensen kunnen een verslag daarvan vinden op de website van de Raad.

CEC

De leden van de Conferentie van Europese Kerken (CEC) komen bij elkaar in de tweede week van juli in Boedapest. Ze gaan praten over de ingrijpende reorganisatie van de kerken op Europees nivo. Bedoeling is dat de

sanering ook tot de keus voor één vestigingsplaats (Brussel) leidt in plaats van drie, tot meer afstemming van onderdelen en tot minder invloed van allerlei geassocieerde organisaties ten gunste van de kerkelijke lijn.

Musicalfragment bij Opwekking

De Raad van Kerken verzorgt met enkele partners een programma op zaterdag 18 mei bij de grote manifestatie van Opwekking bij Walibi Flevoland. 's Middags staat de afschaffing van de slavernij centraal, met onder meer een optreden van jonge Nederlanders met een musicalfragment over de slavernij. Iedereen is hartelijk welkom om Opwekking die middag te bezoeken (of langer dan die middag).

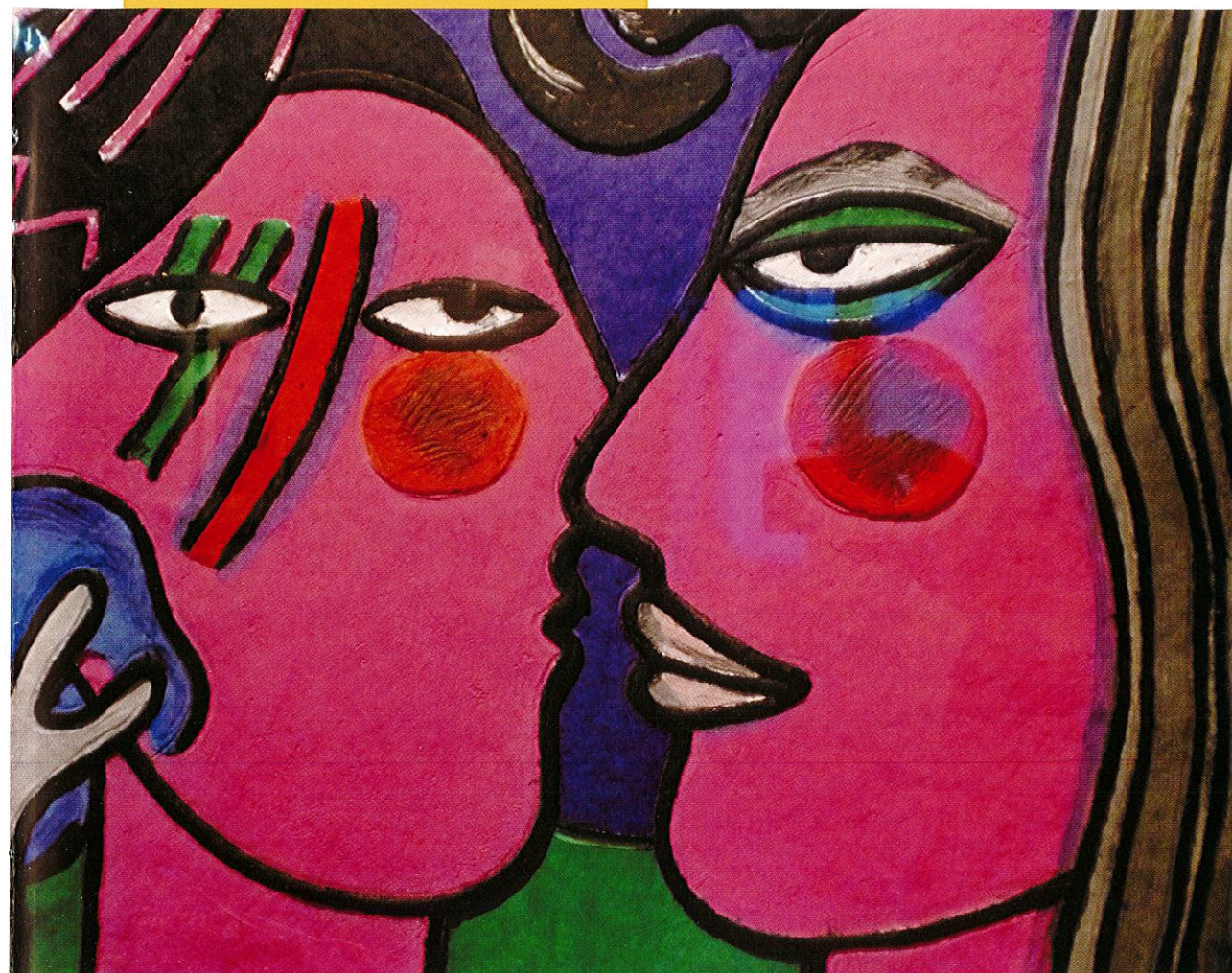
Opwekking vorig jaar

Toerusting

De webpagina met materiaal over de tiende assemblee van de Wereldraad van Kerken begint zich aardig te vullen. Wie www.raadvankerken.nl bezoekt en dan rechtsonder bij het embleem drukt vindt di-

verse rapporten van de Wereldraad. Bij de 'Verklaring van Eenheid' en 'De kerk, naar een gemeenschappelijke visie' zijn inmiddels een inleiding en gespreksvragen toegevoegd.

Wat spreekt ...

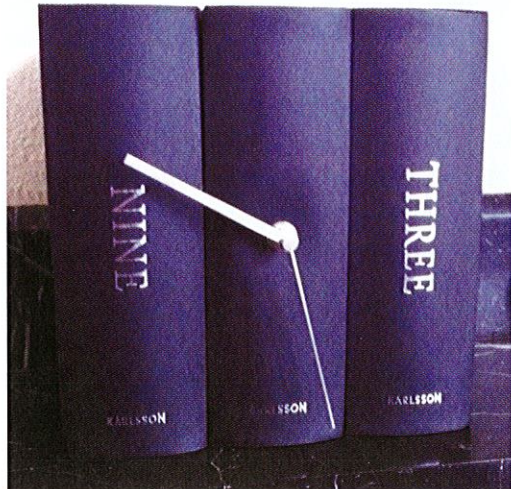
In Slot Zeist was werk van de Cobra-schilder Corneille te zien. Dit fragment laat zien hoe mensen elkaar nader kunnen komen. In geloofsgesprekken proberen mensen en kerken dichter bij elkaars passies en overtuigingen te komen. Allerlei oecumenische initiatieven haken daarop in: Een daarvan is het Nederlands Christelijk Forum.

Nieuw leesrooster vanaf advent 2013

De Raad van Kerken zal zich binnenkort uitspreken over een nieuw Bijbellesrooster voor de jaren 2013-2022. Het is de bedoeling om het rooster voor het kerkelijk jaar 2013-2014 nog voor de zomer via de website beschikbaar te stellen.

Uitgevers werken nu al aan ondersteunend materiaal voor bladen als Kind op maandag/zondag, De Eerste Dag en Bonnefooi. Het is de bedoeling om over het rooster een studiemiddag te organiseren, waarvan de datum en de uitwerking via de website bekend gemaakt zullen worden.

De werkgroep Oecumenisch Leesrooster heeft een rooster gemaakt voor negen jaar. Het rooster spreidt zich daarmee over een veel langere periode uit dan tot nu toe gebruikelijk. Daardoor is het mogelijk meer balans te brengen in de lezingen over een wat langere periode. Ook elementaire lezingen (een term van Jaap H. van der Laan) krijgen een plek. De werkgroep bedoelt daarmee de lezingen die representatief zijn voor de afzonderlijke Bijbelboeken. Het gaat om de gedeelten die in de gang van het kerkelijk jaar onmisbaar zijn, die kerygmatisch of godsdienstpedagogisch vooropstaan of waar in de praktijk van het vieren het meeste plezier te beleven valt.

Als onderlegger is opnieuw de ABC-indeling van het Lectionarium '69 benut, namelijk in de versie van het Dienstboek van de PKN. Evenals in voorgaande jaren zijn de epistels op de groene zondagen hersteld met gebruikmaking van het Oud-Katholiek Lectionarium.

Onder het ABC-jaar ligt het oude eenjarige rooster dat in zijn voor-tridentijnse gestalte bewaard is gebleven in de lutherse en anglicaanse traditie. Het heeft met name in het A-jaar onmiskenbare sporen nagelaten. De werkgroep heeft ervoor gekozen in het jaar 2017 – ter gelegenheid van vijf eeuwen Reformatie – de lutherse leeswijze een jaar lang in te roosteren. Dat zal, naast historische redenen, ook bijzonder nuttig zijn om het nieuwe Liedboek, dat vanaf mei beschikbaar is, beter te leren kennen.

Het bureau van de Raad van Kerken voert af en toe op twitter discussies met mensen over het rooster. Er loopt bijvoorbeeld een discussie met Folkert de Jong, die twittert onder de naam 'jongedomee'. Hij liet weten de keuzes in het leesrooster soms vreemd te vinden en exegetisch lastig te herkennen. Om over dat soort thema's het gesprek verder te voeren en ook om de mogelijkheden die ontstaan door de invoering van een nieuw liedboek beter in beeld te brengen, zal de presentatie van het nieuwe leesrooster gepaard gaan met een studiemiddag. Het bureau is van plan om naast de steeds te actualiseren website over het rooster ook een beperkte folio-uitgave aan te bieden.

Wat raakt ...

Een mens in een rolstoel op de achtergrond en mensen die even uitrusten op de voorgrond: zorgend en zorgeloos; een tafereel op de inmiddels al weer ontmantelde Floriade in Venlo. Het is een beeld van de zorg, een van de belangrijkste onderwerpen op de politieke en financiële agenda voor de komende jaren.

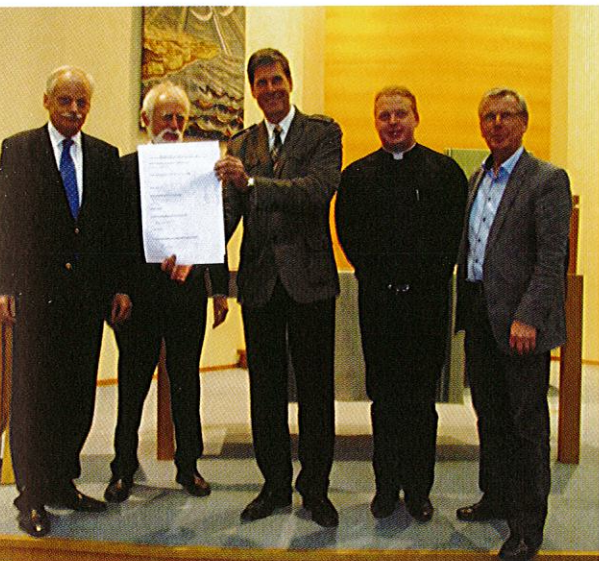

Convenant bij Spoorzonekerken

De taakgroep Convenanten van de Raad stimuleert het aangaan van convenanten plaatselijk. Günther Sturms vertelt over de ervaringen in Delft.

Zondag 25 november 2012 kwamen kerk-gangers en vertegenwoordigers van verschillende kerken in Delft in de Vierhovenkerk bijeen voor de vierde spoorzonedienst. Tijdens deze dienst ondertekenden vier kerkelijke gemeenschappen een convenant dat door de werkgroep Spoorzonekerken in Delft was opgesteld. Daarin beloven de kerken een tijdelijk breed oecumenisch verband aan te gaan om rond de bouw van de spoortunnel in Delft te werken aan de bloei van de stad. De spoorzone zien zij als uitdaging om betrokkenen bij de bouw en bewoners van Delft te inspireren en te motiveren.

De Delftse ondertekenaars

Ad Broeders, projectmanager van ProRail, ging in zijn 'lekenpreek' in op leven in en met een bouwput. Vooral het menselijk perspectief kwam in zijn verhaal naar voren: 'Bouwen

is mensenwerk. De menselijke maat is voor mij een rode draad, binnen het team, binnen de zakelijke relaties en binnen de omgeving. Wij zetten ons in voor de bloei van de stad. Want de bloei van de stad zal ook onze bloei zijn, zoals de tekst uit Jeremia zegt.'

Het convenant werd ondertekend door de oud-katholieke parochie, de evangelisch-lutherse gemeente, de remonstrantse gemeente Delft en MoTiv – oecumenische gemeenschap Delft. Wij als kerken, aldus het convenant, zijn bewogen om de toekomst van de mensen en we willen de toekomst van de stad bezien vanuit de stad die God voor ogen heeft. Tevens biedt het project ons nieuwe kansen tot onderlinge ontmoeting en herkenning. Diaken Robin Voorn, oud-katholieke parochie, gaf aan dat veel kerken zich vooral naar binnen richten en bezig zijn met kerkgebouwen en financiën. Spoorzonekerken.nl biedt volgens Voorn de mogelijkheid om als kerk je visie naar buiten te richten, want kerken zijn onderdeel van de stad. Predikant Fred van Helden gaf aan dat de Hofkerk (Protestantse Kerk in Nederland) in een volgende spoorzonekerkdienst graag het convenant wil ondertekenen. Ook pastoor Ben Bolmer zal namens de Rooms-katholieke Ursulaparochie dit voorjaar 2013 het convenant tekenen. Het startsein is gegeven, we hopen dat we gaandeweg alle kerken aan weerszijden van het spoor aan het convenant kunnen verbinden om samen te laten zien dat wij er zijn voor de stad en haar bewoners.

Meer informatie: www.motiv.tudelft.nl en www.spoorzonekerken.nl. De preek van Ad Broeders is op de website www.spoorzonekerken.nl te vinden.

Wat verbindt ...

In paleis Het Loo in Apeldoorn zijn tientallen afbeeldingen van koningin Beatrix te zien. Hier een portret van de koningin tijdens haar bezoek aan Abu Dhabi van kunstenaar Rob Küpers. De koningin liet er zien hoe je respect kunt invullen voor andere religies. Ze droeg een hoed met daarover een hoofddoek.

Wisselende tijden

'De Oranje's zijn generaties lang verbonden met de oecumene. Koningin Wilhelmina was misschien wel het meest uitgesproken, maar ook koningin Juliana en koningin Beatrix hebben hun steentje bijgedragen aan het bevorderen van de onderlinge verstandhouding tussen de religies. In feite volgen de vorstinnen de polsslagen van de oecumenische tijd.

Globaal kan men de oecumene na de Tweede Wereldoorlog in drie perioden indelen. De eerste periode van 1945 tot circa 1970 richt zich op het organiseren van de oecumene. In 1948 werd de Wereldraad van Kerken opgericht; de Nederlandse Raad van Kerken in de verbrede samenstelling, inclusief de Rooms-Katholieke Kerk, volgde in 1968. De tweede periode was de tijd van het engagement. Het was de tijd van het conciliair proces voor Gerechtigheid, Vrede en Heelheid van de Schepping. De tijd liep tot 1989, het jaar waarin de Muur is gevallen en het neo-liberalisme zich als een wals van bevrijding over de hele wereld verspreidde. De laatste periode is die van de interreligie. De val van de Twin Towers en de moorden op Fortuin en Van Gogh maakten duidelijk hoe belangrijk de interreligieuze dialoog is.

Synchroon loopt de inzet van de vorstin. Koningin Wilhelmina is bekend om haar oecumenische interesse. In Het Loo is een tentoonstelling te zien over de rustige fase van haar leven, van 1948, toen zij afstand deed van de troon, tot 1962, het jaar waarin zij overleed. Er liggen diverse brochures in een vitrine, die prinses Wilhelmina, want opgesteld na de abdicatie, schreef over oecumenische thema's. Toen ze overleed lag de Watersnoodbijbel open op haar kist, geopend op Johannes 17 vanwege de tekst haar uit het hart gegrepen: 'dat zij allen één zijn'.

Van koningin Juliana is bekend dat ze zich sterk maakte voor maatschappelijke thema's. Koningin Juliana is beroemd om haar pacifistische sympathieën. De gidsen op paleis

Soestdijk laten het schilderij zien waarop je de prins van Oranje ziet in de strijd bij Quatres-Bras, vlakbij Waterloo. Het wekt de indruk dat de prins en zijn Nederlandse medestrijders het gevecht in 1815 hebben beslecht. Dat is historisch gezien twijfelachtig. Generaal Wellington, die het schilderij zag, reageerde dan ook met een: 'I miss some red in it', daarmee verwijzend naar de Engelse uniformen die het pleit in feite beslecht hebben. Hoe het ook zij, koningin Juliana liet schermen voor het schilderij zetten, omdat ze wilde voorkomen dat haar kinderen negatieve beelden op het netvlies zouden krijgen.

Als ik nodig ben .... moet u maar een beroep op mij doen.

Koningin Beatrix heeft zich steeds sterk gemaakt voor de interreligieuze ontmoeting. Toen ze eens bij een receptie kwam, stapte ze speciaal af op de vertegenwoordiging van de Raad van Kerken en zei ze: 'Als ik nodig ben voor de interreligieuze ontmoeting, moet u maar een beroep op mij doen.'

Het moderamen van de Raad van Kerken heeft een brief gestuurd naar de scheidende vorstin en de aankomende koning en zijn vrouw. De brief draagt een persoonlijk karakter en is bedoeld als bemoediging.

Statuten: zinnig of onzinnig?

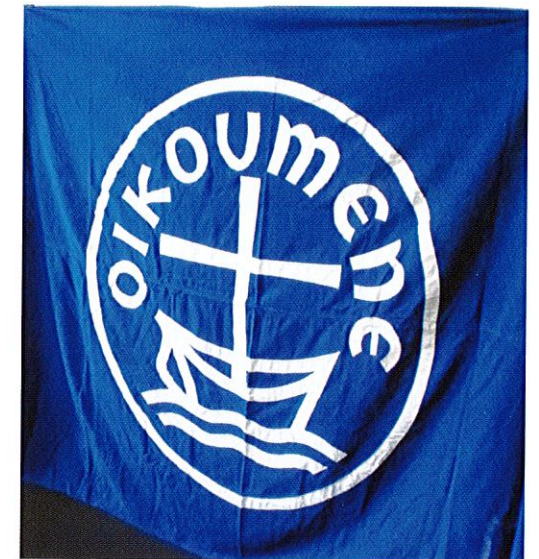
Drs. Wietse van der Velde, vicevoorzitter van de Haagse Gemeenschap van Kerken, over het proces rond een voorgestelde wijziging van de preambule in de Statuten.

Veel lokale raden van kerken zullen wel statuten hebben, waarin de rechten en plichten van de deelnemende kerken en geloofsgemeenschappen worden beschreven. Die van de Haagse Gemeenschap van Kerken (HGK) dateren van 1968. Vier decennia lang hebben ze goed gefunctioneerd. Enkele jaren geleden deed zich de wenselijkheid voor om ze bij de tijd te brengen.

Van de gelegenheid wilde het bestuur gebruik maken om ook de preambule, het uitgangspunt van de HGK, aan te passen. In de oude versie vinden de leden elkaar 'in het geloof in de ene Heer Jezus Christus'. In Hem verbonden weten zij zich voor de wereld verantwoordelijk en willen zij zich gezamenlijk beraden en handelen, wáár en wanneer zij hun gescheidenheid niet langer kunnen verantwoorden. Voorgesteld werd om de trinitarische geformuleerde preambule van de landelijke Raad - waarin Christus God en Heiland wordt genoemd - over te nemen. De reden hiervoor was het feit dat de laatste jaren verschillende geloofsgemeenschappen vroegen om lid te worden, maar waarvan sommige lidkerken zeiden dat als deze erbij zouden komen, zij genoodzaakt zouden zijn zich terug te trekken. Het geloof in en de verbondenheid met Christus bleek namelijk een zo vage formulering te zijn dat sommige aspirant-leden die hun geloof niet baseren op de klassieke leer over Christus of die er andere openbaringsbronnen naast de Bijbel op na houden met de preambule meenden te kunnen instemmen.

Het voorstel werd door veel leden geaccepteerd, maar een aantal leden met een meer vrijzinnige of vrije signatuur wilden geen wij-

ziging. Zij willen geen (uitsluitende) definitie, maar inspiratie en meenden dat die eerder te vinden is in de oude preambule. Om te voorkomen dat een nieuwe preambule tot het weggaan van gewaardeerde leden zou leiden en daardoor het getuigenis van de HGK zou verzwakken, zal de preambule dan ook waarschijnlijk ongewijzigd blijven.

Een spannende zaak: welke (geloofs)ruimte kunnen wij elkaar in de oecumene geven en waar liggen de grenzen? De discussie heeft zich tot nu toe vooral in de 'kerkelijke top' afgespeeld. Of de basis van de lidkerken hierover hetzelfde denkt, is een open vraag. Door het bespreekbaar te maken, zou er wel eens een interessant geloofsgesprek in en tussen recht- en vrijzinnige kerken op gang kunnen komen. Zo zou een statutenwijziging misschien zelfs één van de gestrande doelen van de oecumene - het onderlinge geloofsgesprek - weer los kunnen trekken.